

OVERIGE BEZIENSWAARDIGHEDEN

J BOERDERIJ GRAVENHOF

Tussen de watersportcamping en het dorp Kessel ligt de oudste boerderij van Kessel: Gravenhof. De boerderij is ontstaan in het jaar duizend als het hof (de tuin) van de Graaf. Tot ver in de achttiende eeuw was Gravenhof onlosmakelijk verbonden met Kasteel De Keeverberg. Met name in de Middeleeuwse kelder is de historie nog te zien aan de bouw tonggeweld gebouwd met mergel en oude baksteen.

K ONTSTAAN VAN KESSEL

Het dorp Kessel is ontstaan op de hoge Maasoever tussen Kasteel De Keeverberg en Gravenhof met als centrum de markt, vroeger 'de Plaats' genoemd. Op deze plek werd handel gedreven en werd de jaarmarkt gehouden. Dit is nog steeds te zien aan de statige huizen en grote oude boerderijen die hier liggen. Aan de Maaszijde lag vroeger de laad- en losplaats: de Houtmarkt.

L PLAQUETTE MAASRAMP 11 NOVEMBER 1944

Aan de Reuverse zijde van de Maas ziet u nabij de weg naar het veerpont een schuilhut. Hier vindt u een plaquette en 'Liberation Route Luistersteen' ter nagedachtenis aan de slachtoffers van een ramp die zich hier voltrok op 11 november 1944. Dertien mensen verdronken die avond in de Maas omdat het veer omsloeg.

M KAZEMATTEN

Aan de voet van de kerktrappen, vindt u in de helling enkele restanten van een kazemat gebouwd in 1939 ter verdediging van de Maaslinie. Deze kazematten lagen op onregelmatige afstanden langs de Maas. Ook rond de Baggergaten zijn er enkele te zien. De meeste kazematten zijn zwaar beschadigd en tegenwoordig een rustieke herinnering aan de Tweede Wereldoorlog.

N PAROCHIEKERK ONZE LIEVE VROUW GEBOORTE (CUYPERS)

Trots steekt de neogotische O.L.Vrouw Geboorteparochiekerk zijn toren in de hoogte. Eindelijk. Want ruim zevenhonderd jaar lag er een klein mergelstenen kerkje dat een bescheiden plaats innam naast het machtige Kasteel De Keeverberg. Toen in 1868 de toenmalige pastoor Leo Simons aan architect Pierre Cuypers (o.a. bekend van het Rijksmuseum en Centraal Station in Amsterdam) opdracht gaf voor een nieuw godshuis in Kessel, ging het verzoek dan ook vergezeld van de vraag om de toren van de nieuwe kerk minimaal één meter hoger te maken dan het torentje van het kasteel. En zo geschiedde. Vanaf 1869 zijn de rollen omgedraaid. Vanaf dat jaar werd het silhouet van de Kesselse Maasoever ingrijpend veranderd. Na te zijn beschadigd tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de kerk in 1948 al hersteld. Het Kasteel volgde pas in 2015.

www.kasteeldekeeverberg.nl

WAAR HET NÚ
DE HISTORIE
TOT LEVEN WEKT

WANDELROUTE

HET LAND VAN KESSEL
AAN DE OVERZIJDE

In vroeger tijden, toen de Maas nog meanderde door het Limburgse landschap, waren er andere natuurlijke grenzen dan tegenwoordig. Zo heeft het kanaliseren van de Maas ertoe geleid dat er Kessels land is aan de andere zijde van de Maas. En deze wandeling van ongeveer anderhalf uur neemt u mee van het Kessel aan de Westzijde van de Maas naar het Kessel aan de Oostzijde van de Maas.

Een gebied dat ten grondslag lag aan de stichting van Kasteel De Keverberg. Want juist hier kruisten zich vroeger twee belangrijke routes. De noord-zuid route over de

Maas van Luik naar Dordrecht. En de oost-west handelsroute over het land van Keulen via de Peel naar Antwerpen. Op dat kruispunt was Kessel eeuwen geleden een perfect plek om tol te heffen. En daarvoor was natuurlijk een toltoren met uitzichtspunt nodig. Dat was in de elfde eeuw dan ook de eerste bebouwing op de plek waar nu Kasteel De Keverberg staat.

En helaas mogen alleen bestuurders uit Kessel (Gemeente Peel en Maas) nog gratis de Maas oversteken om de 'overzeese gebieden' te inspecteren. U dient dertig cent te betalen voor de overtocht.

Start route op ons Maasterras, Met het reisdoel (de Kesselse Weerd) van boven uit gezien. Volg vervolgens de volgende knooppunten op de paaltjes: 72, 77, 76, 74, 83, 82, 81, 51, 53, 80, 76, 77, 72 en 10.

A MAASTERRAS

Als u helemaal richting de Maas loopt heeft u een prachtig uitzicht over het mooie Maasdal aan de overzijde. Vanaf hier bekeken naar links ziet u een halfronde weerd in het landschap omzoomd met hoge bomen. Dat is Kessel aan de andere kant van de Maas en is de bestemming van deze reis. Op naar het Maaspoortje in de kasteeltuin.

B MAASPOORTJE

U kunt afdalen naar het Maaspoortje dat zich bevindt tussen Kasteel De Keverberg en de Kerk aan de Maaszijde. Boven de poort ziet u een wapenstein met daarin het jaartal 1651 en een afbeelding. Dit is het zogenoemde vijfuitenkruis, ooit wapen van de Heerlijkheid Kessel. Later van de gemeente Kessel en tegenwoordig gemeentewapen van Peel en Maas én logo van Kasteel De Keverberg.

C KASTEEL VILLA OEVERBERG

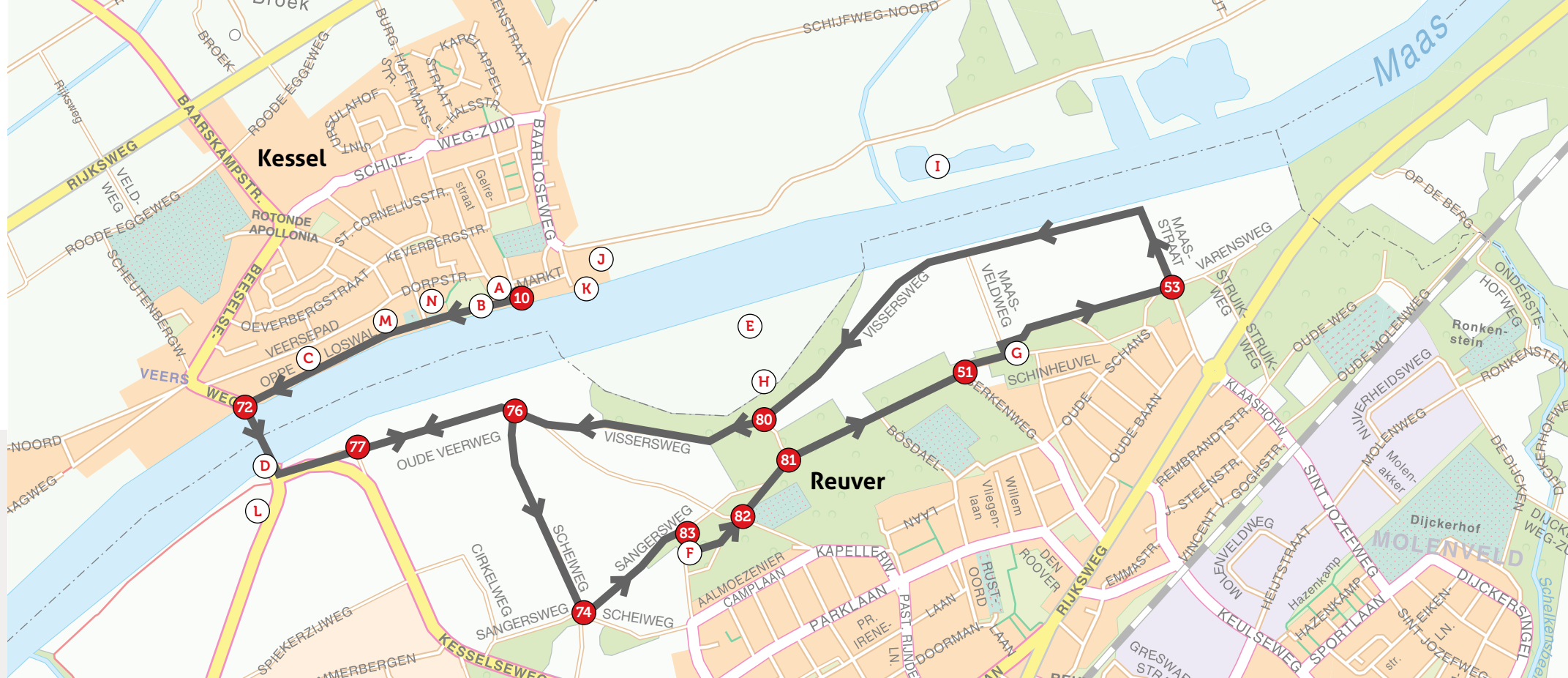
Als u langs de Maas richting het veerpont loopt en bij de passantenhaven omhoog kijkt ziet een Engelse villa in kasteeltrant. Dit is Villa Oeverberg, in 1875 gebouwd voor de laatste adellijke bewoner van Kasteel De Keverberg; Baron Frits. Tegenwoordig is het een woonhuis én een brocanteriemuseum.

D VEERPONT

Op de plek waar nu het veerpont heen en weer gaat, daar liep vroeger de verbindingsweg van Brabant naar Keulen. Een belangrijke bron van inkomsten omdat ook toen al betaald moest worden voor de oversteek. Straatnamen als 'Keulseweg' in Reuver herinneren nog aan deze vroeger tijden.

E KONIJNENBERG

Tegenover Kasteel De Keverberg, ter hoogte van de eerste boom langs de Maas (gezien vanuit het zuiden), lag vroeger een verhoging in het landschap: Konijnenberg. In de jaren

zestig van de vorige eeuw is deze plek ontgraven en vond met veel Middeleeuws aardewerk. Aanwijzingen om te vermoeden dat hier mogelijk het toluhuis van de Graven van Kessel gestaan heeft.

F SINT LAMBERTUSKAPEL

Lambertus (ca. 653-708) werkte onder andere als zendeling onder de bewoners van het gebied tussen Maas, Schelde, Dijle en de moerassen van de Peel. Volgens de overlevering zou hij op deze plaats, aan de rand van zijn gebied, gepredikt hebben in een kleine door hem gebouwde kapel. Mogelijk werd de kapel in de 12e of 13e eeuw herbouwd door de graven of heren van Kessel. In 1845 werd op de plaats van de voormalige St.-Lamber-

tuskapel een herdenkingskapel gebouwd. De kleine herinneringskapel aan de achterzijde is het oudste gedeelte. In de stenen en keien daarvan zit Romeins aardewerk verwerkt.

G SINT BRIGITTESCHANS

De schans is een aarden fort dat werd voltooid op 1 februari 1579, de verjaardag van de heilige Brigitta. Het fort was bedoeld als verdediging van een oversteekplek voor het leger over de Maas. In 1632 diende de schans als vluchtplaats voor Reuverse inwoners tegen de rondtrekkende, verwoestende en vernielende troepen van Prins Frederik Hendrik.

H DE KESSELSE WEERD

In de 14de eeuw vonden de Heren van Kessel dat het moerassige gebied tegenover het kasteel voldoende bevaarbaar was geworden en daarom wilden ze het zich eigen maken. Ze kregen hier toestemming voor van de Hertog van Gelder op de voorwaarde dat ze het gebied zelf volgens Gelders Land- en waterrecht zouden bevaren. Een weken durende ceremonie die veel toeschouwers uit de wijde omgeving trok. En sindsdien was de Kesselse Weerd eigendom van de Heren van Kessel en na 1800 onderdeel van de gemeente Kessel. Sinds de fusie in 2010 hoort het stuk grond, omzoomd met een hoge rij populieren, bij de Gemeente Peel en Maas.

I BAGGERGATEN

U kijkt richting Kessel en ziet ten noorden van Kessel dan een paar inhammen en waterpartijen. Dit zijn de Baggergaten. Plassen die na de Tweede Wereldoorlog zijn uitgebaggerd om grondstoffen voor de bouw te verwerven. Tegenwoordig dient een van de 'gaten' als jachthaven en de andere 'gaten' zijn natuurgebied. Gelegen aan diverse fiets- en wandelroutes en met de aanwezigheid van tientallen paarden is dit een populaire plek in Kessel.

U loopt weer terug naar het veerpont. Aan de andere oever vervolgt u de route over het wandelpad, langs de Maas, naar het vertrekpunt.